

NEKROLOJİ

Değerli Arkeolog Asli Üyemiz Prof. Dr. R. Manfred Osman Korfmann

Prof. Dr. Ufuk Esin
TÜBA Şeref Üyesi

Kısa Özgeçmişi

1942 yılında Almanya'da Kolonya'da (Köln'de) doğan Prof. Dr. R. Manfred Korfmann, 1962-70 yıllarında Frankfurt am Main Goethe ve Beyrut Amerikan üniversitelerinde, Prehistorya, Roma Dönemi Arkeolojisi ve Eskiçağ Tarihi eğitimi gördü. İlk alan araştırmalarını Güney Afrika, Swaziland ve Mozambik'te yaptı. 1972 yılında Alman Arkeoloji Enstitüsü İstanbul Şubesi'ne araştırmacı (referent) olarak atandı. Anadolu'daki ilk araştırmalarını Tilki Tepe (Van) Kalkolitik Halaf Kültürü üzerinde yoğunlaştırdı ve sonuçlarını Tilki Tepe yayınıyla bilim dünyasına sundu.

İlk arkeolojik kazı çalışmalarına, 1975-1978 yılları arasında, daha önce 1930'lu yıllarda Prof. Dr. K. Bittel ve Heinrich Otto tarafından kazılan Demircihöyüğü yeniden araştırmakla başladı. Kazı verileri kendisi ve yetiştirdiği genç arkeoloji uzmanları tarafından ayrıntılı olarak 5 cilt şeklinde süratle yayımlandı. Etno-arkeolojiye ait 6. cilt ise yayına hazırlanmakta.

Orta Anadolu'nun kuzeyi ile Marmara bölgesi sınırındaki Demircihöyük, bölgenin Neolitikten itibaren özellikle İlk Tunç Çağı hakkında bilgiler vermişti. Ancak bu verilerin Kuzey Batı Anadolu ile de karşılaştırılması gerekiyordu. 1982'de Tübingen Eberhart Karls Üniversitesi'ne Prehistorya-Protohistorya ve Orta Çağ Arkeolojisi Bilim Dalı ve Enstitüsü'nde Profesör olan Korfmann, aynı yıl Çanakkale'de Troas bölgesinin arkeolojisi ve tarihini ayrıntılarıyla aydınlatmak amacıyla kazılara başladı. Troia'dan önce, 19. yüzyıl sonlarından itibaren Schliemann tarafından Çanakkale'de saptanmış eski yerleşme yerlerinden Beşik-Yassitepe, Beşik-Sivritepe ve Beşik Mezarlığı kazıları Korfmann'ın yönetiminde 1982-1987 yılları arasında başarıyla sürdürüldü. Bölgenin Son Neolitikten İlk Tunç Çağı'na kadar olan yerel kültürleri gün ışığına çıkarıldı.

Bu arada ABD'de Byrn Mawr Üniversitesi'nde Troia hakkındaki bir sempozyumda, bu konuyla ilgili Priamos'un hazinesi, 2. Dünya Savaşı sırasındaki kaçırılışı ve ondan sonra saklandığı yerin neresi olduğu, hazinenin kaçınıcı tabakaya ait olması gerektiği, Homer'in İliada söylencesi, Aka kültürleriyle olan ilintisi, M.Ö. 2. binyılda Troas /İlios bölgesinin Hititlerle olan ilişkilerinin niteliği, Achiawa bölgesinin Troas'da olup olmadığı gibi daha birçok sorunun henüz aydınlatılmadığı anlaşıldı. Bu nedenlerle Troia'nın yeniden araştırılması gerektiği gündeme geldi.

1988'de, Troia'daki klasik kültürlerin ABD'de Cinncinatti Üniversitesi'nden Prof. Dr. Brian Rose, prehistorik kültürlerin de Korfmann tarafından araştırılması ve kazı başkanlığını da Korfmann'ın üstlenmesi kararlaştırılarak çalışmalar başlatıldı. Kazı ekibinde her yıl değişimli olarak arkeolog ve diğer bilim alanlarına mensup 17 ülkeden çok sayıda uzman ve öğrenci yer aldı.

2005 yılında yakalandığı kanser gibi amansız bir hastalıkla savaşımını sürdürürken, yaşama veda etmeden yaptığı vasiyeti üzerine. Troia'daki kazıların meslektaşları ve öğrencileri

tarafından aksatılmadan sürdürülmesi kararlaştırıldı. Gerçekten de bu yaz, o, sevgili eşi ve çocuklarının yanında gözlerini yumduğunda Troia'daki kazılar sürdürülüyordu.

Korfmann'ın yönetimindeki Troas bölgesi ve Troia ile ilgili bütün araştırmaların ayrıntılarıyla yayımlandığı ve kendisinin editörlüğünü yaptığı Studia Troica raporlarının her yıl hiç aksamadan bugüne kadar 16 cildi yayımlanmış bulunuyor.

Bilimsel Kişiliği

11 Ağustos 2005 Perşembe günü, sabaha karşı Korfmann'ın yakalandığı amansız hastalıktan kurtulmadığı haberi geldi. Bu acı haber hepimizi, özellikle onu yıllardır yakın bir dost, değerli bir meslektaş olarak tanıyan biz arkeologları derinden üzdü.

Korfmann çalıştığı ülkeye bilimi, emeği ve yüreği ile bağlanan, hizmet eden, ender bir meslektaşımızdı. Türkiye onu özellikle Troia'da yeniden başlattığı kazılarla tanıdı ve onu kendinden biri "Osman"ı olarak adlandırıp, bilimine, yapıtlarına saygıyla yaklaştı ve Troia ile Anadolu kültürlerine kazandırdığı yeni tarihsel perspektifin önemini kavrayıp, anlamağa çalıştı.

Korfmann halkla son derece kolayca ilişkiler kuran ve bilimini büyük kitlelere aktarmanın yollarını çok iyi bilen, bu yolda büyük emek harcamaktan kaçınmayan, son derece çalışkan, son derece iyi bir organizatör ve yorulmak bilmeyen bir bilim insanıydı. Troia kazılarına Alman, Amerika'lı, Türk uzman ve öğrencilerle birlikte, hemen hemen dünyadaki tüm ülkelerden öğrenci ve uzmanların katılmasını sağlamış, kazılarını en son yöntemlerle yaparak, arkeometrik araştırmalarla hem kazı buluntularının daha iyi değerlendirilmesine, hem de yeni arkeometrik yöntemlerin denenebilmesine öncülük etmişti.

Korfmann'ın en büyük özelliklerinden biri de genç bilim insanlarını yetiştirmek için gösterdiği çabadır. Birçok öğrencimizin burslar alarak Almanya'da kendi yönetiminde lisans, yüksek lisans ve doktora yapmalarını sağlamış, onları Türk arkeolojisine değerli birer genç bilimci olarak kazandırmıştır.

Korfmann'ın arkeoloji dünyasına günümüz yöntemlerine yeniden uyum sağlayarak kazandırdığı bir ülke de Gürcistan oldu. Bugün yetiştirdiği birçok genç bilim adamı, hem Türkiye'de, hem de Gürcistan'da başarıyla çalışmalarını sürdürmektedir.

Türkiye'nin Arkeolojisine Yaptığı Katkılar

Korfmann özellikle yalnız Troia'yı değil, Çanakkale bölgesini bir bütün olarak ele almış, hem bölge kültür tarihini, hem de bölgenin komşuları ve uzak bölgelerle olan ilişkilerini aydınlatmayı bir bütün olarak araştırmayı hedeflemiştir. Özellikle Troia'da M.Ö. 3. binyıl İlk Tunç Çağı kültürlerinin Schliemann ve Blegen'den farklı olarak Anadolu kültürleri olduğunu gün ışığına çıkardığı yeni buluntularla, Prof. Bittel'in görüşlerinin haklı olduğunu kanıtlamıştır. M.Ö. 3. binyılda Troia'nın stratejik konumu, bölgeler ve ülkeler arası deniz ve kara ticareti alanlarındaki önemini sosyo-politik açıdan vurgulanırken, yapılan jeo-arkeolojik araştırmalarla, gerçekten de burasının eskiden bir kıyı kenti olduğu açıklanabilmiştir.

Korfmann, özellikle Troia kazılarının verilerini bilim insanlarında ender rastlanan çok boyutlu bir kültürel vizyonla değerlendirmiştir. Yaptığı en önemli keşiflerden biri de, M. Ö. 2. binyılda Orta ve Son Tunç Çağ Troia'sının, diğer Hitit kentlerinde olduğu gibi bir "Aşağı

Kent'e bir çeşit "Karum"a sahip olduğunu aydınlatmasıdır. Hitit dili uzmanlarının yardımıyla Troia'nın içinde bulunduğu İlios bölgesinin, Luwice çivi yazılı metinlerinde adı geçen Wilusa (İlios) olduğunu öne sürmesi, bilim dünyasında büyük tartışmalara neden olmuştur.

Korfmann, Troia'da bir yandan kazılar yaparken, bir yandan da Troia'nın gezilebilmesi ve gezilirken bu eski kentin neresinde, hangi tabakasında, hangi kültüre ait kalıntıların arasında bulunulduğunun anlaşılabilmesi için, restorasyon çalışmalarını yürütmüş ve en sağlıklı bilgileri ziyaretçilere özel olarak Türkçe, İngilizce ve Almanca olarak hazırlanan panolarla sunmuştur. Yine aynı amaçla "Düş ve Gerçek" adıyla hazırladığı, Almanya'nın çeşitli kentlerinde ve küçük bir kısmı da İstanbul'da açılan sergi, Homeros'un, İliada'da Troia savaşlarıyla ilgili söylencesinin gerçekte Troia'daki kültür tabakalarıyla olan ilişkilerini şimdiye kadar eşine az rastlanan bir şekilde değerlendirmiş, yüzbinlerce insanın bu konuda doğru bilgilendirilmesini sağlamıştır. Bu sergisi ve halka dönük yayınlarıyla Korfmann, Troia ve Anadolu kültürlerini dünyada en iyi tanıtan bir bilim insanı olmuştur. Troia'nın bir "Milli Park" olmasını ve UNESCO'nun uluslararası korunması gereken Kültür Mirası yerlerinden biri sayılmasını sağlamıştır. Troia'nın bütün dünyaya Schliemann kazılarıyla dağılmış olan tüm buluntularının, bir gün yeni buluntularla birlikte sergilenmesi , ilerde yapılacak araştırmaların toplu olarak bir yerde yapılabilmesi amacıyla Troia Müzesi Projesi'ni geliştirmiştir. İlerde Troia ören yerinin sağlıklı kalabilmesi ve bölgenin tarihinin yeterince araştırılabilmesi için Çanakkale'de "Troia Vakfı" nı kurmuştur. Vakfi kurarken de, kendisine yıllardır "Korfmann" yerine "Osman" diyen Türk dostlarının isteklerini yerine getirerek "Manfred Osman Korfmann" adıyla Alman tabiyetinin yanında Türk tabiyetine de geçmiştir. Çanakkale Üniversitesi Arkeoloji Bölümü'nün gelişmesi için Çanakkale Üniversitesi'nde Profesör olarak öğretim üyeliğini kabul etmiştir. Aynı üniversite kendisine "Fahri Doktor" payesini vermiştir.

2005'de Türkiye Bilimler Akademisi Asli Üyeliğine seçilen Korfmann ayrıca birçok bilimsel kuruluşun üyesi ve çok çeşitli bilim ödüllerinin sahibiydi.

Vasiyetinde yıllarca büyük emek vererek topladığı kitaplığını da Çankale'de Troia Vakfı'na bırakan Korfmann'ın en önemli düşlerinden biri Troia Müzesi'nin vakit geçirilmeden gerçekleştirilmesi, Troia Milli Parkı'nın bakımının aksatılmadan sağlanması ve Troia Vakfı'nın özel bir bina bulunarak içinde yaşatılmasıydı.

Onun anısını yeterince yaşatmak istiyorsak, her hâlde öncelikli olarak bize düşen görev, onun düşlediği Troia Müzesi ve Troia Vakfı'nı hiç vakit geçirmeden yaşama geçirmek olmalı.

Nur içinde yatsın.